

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3898/2525

นายอุทัย พิมพ์ใจชน หัวหน้าพรรคปฏิวัติผู้ร้อง นายพิศาล มูลศาสตรสาทร นายทะเบียนพรรคการเมือง
กระทรวงมหาดไทยผู้

ย่อ / หลักกฎหมาย

คดีก่อนศาลวินิจฉันว่า การขอเปลี่ยนภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองหลังจากนายทะเบียนสั่งรับ
แจ้งหนังสือเชิญชวนแล้ว ไม่มีบทมาตราใดในพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. 2524 กำหนดให้
นำคดีขึ้นสู่ศาลได้คณะผู้เริ่มจัดตั้งพรรคปฏิวัติไม่มีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลวินิจฉันได้พิพากษา
ยกคำร้อง

คำพิพากษา

คดีนี้ผู้ร้องอ้างว่าผู้ร้องได้ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนพรรคต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้คัดค้าน
ไม่ยอมรับจดทะเบียนให้อ้างว่าพรรคปฏิวัติมิได้แก้ไขภาพเครื่องหมายพรรคที่มีลักษณะประดิษฐ์
ภาพบนแถบสีธงชาติ อันเป็นความผิดต่อพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2522 ขอให้ศาลวินิจฉันชี้ขาดว่า
การไม่ยอมรับจดทะเบียนพรรคปฏิวัติเป็นไปโดยมิชอบกรณีไม่เป็นร้องซ้ำเพราะคดีก่อนศาลยังมีได้
วินิจฉันชี้ขาดว่าภาพเครื่องหมายพรรคปฏิวัติมีลักษณะประดิษฐ์ภาพลงบนแถบธงชาติหรือไม่ ทั้ง
เหตุที่ผู้ร้องกล่าวในคำร้องคดีหลังเป็นเหตุที่เกิดขึ้นใหม่ เครื่องหมายพรรคการเมืองของผู้ร้อง เป็น
รูปวงกลม 2 วงซ้อนกันโดยวงกลมเล็กอยู่ภายในวงกลมใหญ่ พื้นระหว่างเส้นรอบวงกลมใหญ่กับ
วงกลมเล็กเป็นสีขาว มีชื่อพรรคปฏิวัติกับข้อความอุดมการณ์ของพรรคลงไว้ ส่วนภายในวงกลมเล็ก
พื้นส่วนใหญ่ตอนบนเป็นสีฟ้าพื้นตอนล่างเป็นสีเขียวแสดงเป็นผืนนา มีรูปธรรมจักรทับด้วยพาน
รัฐธรรมนูญอยู่กลางวงกลมเล็กมีแถบสีธงชาติลอยอยู่ข้างรูปธรรมจักรข้างละอันแถบสีธงชาติ
แต่ละชิ้นโค้งขนานกับวงล้อของธรรมจักรและขนานกับเส้นรอบวงของวงกลมเล็ก ส่วนบนของแถบ
สีธงชาติแต่ละชิ้นสูงกว่ารูปธรรมจักรเล็กน้อยและส่วนล่างก็ต่ำลงไปกว่ารูปธรรมจักรเล็กน้อยรูป
ธรรมจักรและแถบสีธงชาติอยู่ในส่วนที่พื้นเป็นสีฟ้า พานรัฐธรรมนูญและชื่อธรรมจักรเป็นสีเหลือง
พื้นระหว่างชื่อธรรมจักรเป็นสีขาว ลักษณะเครื่องหมายดังกล่าวของพรรคการเมืองผู้ร้องเป็น
การประดิษฐ์รูปธรรมจักรทับด้วยพานรัฐธรรมนูญอยู่ในกรอบสีฟ้าในแถบสีธงชาติต้องห้ามตาม
พระราชบัญญัติ พ.ศ. 2522ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า เดิมนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ออก
หนังสือรับรองให้คณะผู้เริ่มจัดตั้งพรรคการเมืองชื่อ "ปฏิวัติ" ดำเนินการโฆษณาชักชวนผู้อื่นเข้า
เป็นสมาชิกพรรคปฏิวัติได้ ต่อมาคณะผู้เริ่มจัดตั้งพรรคปฏิวัติได้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนขอแก้ไข
ภาพเครื่องหมายของพรรค แต่นายทะเบียนไม่อนุญาตอ้างว่าเครื่องหมายที่ขอแก้ไขใหม่มีลักษณะ
ขัดต่อพระราชบัญญัติซึ่งคณะผู้เริ่มจัดตั้งพรรคปฏิวัติจึงได้ยื่นคำร้องต่อศาล ศาลฎีกาวินิจฉันชี้ขาด
ว่าผู้ยื่นคำร้องในคดีนั้นไม่มีอำนาจยื่นคำร้อง ต่อมาคณะผู้เริ่มจัดตั้งพรรคปฏิวัติได้ประชุมผู้ลงชื่อ
เข้าเป็นสมาชิกเพื่อตั้งพรรคปฏิวัติ ที่ประชุมได้เลือกตั้งผู้ร้องเป็นหัวหน้าพรรคปฏิวัติ ได้กำหนด
นโยบายของพรรค กำหนดข้อบังคับของพรรคและเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรค นอกจากนั้น
ที่ประชุมยังได้ลงมติแก้ไขเครื่องหมายของพรรคปฏิวัติ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของข้อบังคับจากสีธงชาติ
๓ แถบเป็น ๕ แถบ โดยกำหนดเป็นสีแดง ขาว น้ำเงิน ขาว แดง เรียงแถบจากบนลงล่างตาม
แนวนอนเป็น ๒ ชั้น แยกออกจากกัน ประดับอยู่สองข้างพานรัฐธรรมนูญและธรรมจักร มี

ช่องว่างแตกต่างหากจากกัน วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๒๕ ผู้ร้องได้ขอจดทะเบียนพรรคปฏิวัติแต่นายทะเบียนไม่ยอมรับจดทะเบียน อ้างว่าพรรคปฏิวัติมิได้แก้ไขภาพเครื่องหมายพรรคซึ่งมีลักษณะเป็นการประดิษฐ์ภาพลงบนแถบสีธงชาติอันเป็นความผิดต่อพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๕๓(๑) โดยภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองเป็นส่วนประกอบของข้อบังคับพรรคตามนัยมาตรา ๒๒(๒) ของพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ ปรากฏตามหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ มท. ๐๓๑๔/๑๕๘๑๑ ลงวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๕ ผู้ร้องเห็นว่าภาพเครื่องหมายของพรรคปฏิวัติได้แยกแถบสีธงชาติออกเป็นสองชิ้นต่างหากจากกันเด่นชัดไม่มีภาพหรือสิ่งใดทับอยู่ในแถบสีธงชาติ ไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒ แต่อย่างใด การที่นายทะเบียนไม่ยอมรับจดทะเบียนเป็นไปโดยมิชอบ ขอให้ศาลแพ่งทำความเข้าใจเพื่อศาลฎีกาวินิจฉัยชี้ขาดว่า การไม่ยอมรับจดทะเบียนพรรคปฏิวัติเป็นไปโดยมิชอบและขอให้สั่งนายทะเบียนพรรคการเมืองให้รับจดทะเบียนพรรคปฏิวัติเป็นพรรคการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมายต่อไป ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ภาพเครื่องหมายของพรรคปฏิวัติที่ผู้ร้องขอจดทะเบียนต่อผู้คัดค้าน มีลักษณะเป็นการประดิษฐ์ภาพลงบนแถบสีธงชาติเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๕๓(๑) ซึ่งภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองเป็นส่วนประกอบของข้อบังคับพรรคตามนัยมาตรา ๒๒(๒) ของพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ ผู้คัดค้านในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่อาจรับจดทะเบียนพรรคการเมืองให้ผู้ร้องได้ อนึ่งคณะผู้เริ่มจัดตั้งพรรคปฏิวัติโดยผู้ร้องในคดีนี้ได้เคยยื่นคำร้องขอให้ศาลฎีกามีคำสั่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองอนุญาตและรับรองภาพเครื่องหมายของพรรคปฏิวัติเช่นเดียวกับคดีนี้มาครั้งหนึ่งแล้ว ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าผู้ร้องไม่มีอำนาจยื่นคำร้องปรากฏตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๘๐/๒๕๒๕ ระหว่างคณะผู้เริ่มจัดตั้งพรรคการเมืองของพรรคปฏิวัติ โดยนายอุทัย พิมพ์ใจชนผู้รับมอบอำนาจ ผู้ร้อง ปลัดกระทรวงมหาดไทย นายทะเบียนพรรคการเมืองผู้คัดค้าน คำร้องของผู้ร้องในคดีนี้จึงเป็นการร้องซ้ำ ขอให้ยกคำร้อง ในวันนัดพิจารณา ผู้ร้องและผู้คัดค้านแถลงรับกันว่า ภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองที่ผู้คัดค้านไม่รับจดทะเบียนพรรคการเมืองของผู้ร้องคือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองซึ่งปรากฏในข้อบังคับของพรรคปฏิวัติพุทธศักราช ๒๕๒๕ หน้า ๒๕ ศาลแพ่งเห็นว่าคดีพอที่จะทำความเข้าใจไปยังศาลฎีกาได้แล้ว จึงให้งดสืบพยานของผู้ร้องและผู้คัดค้าน โดยให้นำสำเนาคำพิพากษาศาลฎีกา ๖๘๐/๒๕๒๕ มารวมไว้ในสำนวน ศาลแพ่งทำความเข้าใจเสนอศาลฎีกาว่า คำร้องของผู้ร้องในคดีนี้ไม่เข้ากับคำร้องในคดีก่อน ภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองที่พิพาทไม่มีลักษณะเป็นการประดิษฐ์ภาพลงในแถบสีธงชาติ อันจะเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๕๓(๑) การที่ผู้คัดค้านไม่ยอมรับจดทะเบียนพรรคปฏิวัติจึงเป็นไปโดยมิชอบ สมควรที่ผู้คัดค้านจะต้องรับจดทะเบียนภาพพรรคปฏิวัติเป็นพรรคการเมืองต่อไป ศาลฎีกาวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายว่า คดีก่อนคือคดีตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๘๐/๒๕๒๕ คณะผู้เริ่มจัดตั้งพรรคปฏิวัติได้มอบอำนาจให้ผู้ร้องคดีนี้ยื่นคำร้องว่า คณะผู้เริ่มจัดตั้งพรรคปฏิวัติได้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ขอให้แก้ไขภาพเครื่องหมายของพรรคแต่นายทะเบียนไม่อนุญาตโดยอ้างว่ามีลักษณะขัดต่อพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๔ มาตรา ๒๐(๒) คณะผู้เริ่มจัดตั้งพรรคเห็นว่าภาพเครื่องหมายพรรคปฏิวัติไม่มีลักษณะฝ่าฝืนบทกฎหมายดังกล่าวหรือกฎหมายอื่น จึงขอให้ศาลฎีกาสั่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองอนุญาตและรับรองให้ภาพเครื่องหมายของพรรคปฏิวัติที่ขอแก้ไขใหม่เป็นภาพเครื่องหมายของพรรคปฏิวัติได้ ปลัดกระทรวงมหาดไทยนายทะเบียนพรรคการเมืองซึ่งเป็นผู้เดียวกับผู้คัดค้านในคดีนี้เข้ามาเป็นผู้คัดค้านศาลฎีกาวินิจฉัยว่า การขอ

เปลี่ยนภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองภายหลังจากที่นายทะเบียนส่งรับแจ้งหนังสือเชิญชอบแล้ว ไม่มีบทมาตราใดในพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ กำหนดให้นำคดีขึ้นสู่ศาลได้ คณะผู้เริ่มจัดตั้งพรรคปฏิวัติไม่มีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลฎีกาวินิจฉัยชี้ขาดได้ พินาศายกคำร้อง ผู้ร้องจึงมาร้องเป็นคดีนี้อ้างว่าต่อมาที่ประชุมพรรคการเมืองของพรรคปฏิวัติได้ลงมติเลือกตั้งผู้ร้องเป็นหัวหน้าพรรคปฏิวัติและลงมติแก้ไขภาพเครื่องหมายพรรคเสียใหม่ ผู้ร้องจึงได้ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนพรรคต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองคือผู้คัดค้าน ผู้คัดค้านไม่ยอมรับจดทะเบียนให้อ้างว่าพรรคปฏิวัติได้แก้ไขภาพเครื่องหมายพรรคที่มีลักษณะประดิษฐ์ภาพลงบนแถบสีธงชาติอันเป็นความผิดต่อพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๕๓(๑) ผู้ร้องเห็นว่าภาพเครื่องหมายพรรคปฏิวัติไม่ขัดต่อกฎหมายดังกล่าวจึงขอให้ศาลฎีกาวินิจฉัยชี้ขาดว่า การไม่ยอมรับจดทะเบียนพรรคปฏิวัติเป็นไปโดยมิชอบและขอให้สั่งนายทะเบียนให้รับจดทะเบียนพรรคปฏิวัติ เห็นว่าคดีก่อนศาลฎีกายังมิได้วินิจฉัยชี้ขาดว่าภาพเครื่องหมายพรรคปฏิวัติมีลักษณะประดิษฐ์ภาพลงบนแถบสีธงชาติหรือไม่ ทั้งเหตุที่ผู้ร้องกล่าวในคำร้องคดีนี้เป็นเหตุที่เกิดขึ้นใหม่ คำร้องของผู้ร้องจึงมิใช่เป็นการนำประเด็นที่ศาลฎีกาได้วินิจฉัยไปแล้ว มารื้อร้องขึ้นอีก จึงไม่เป็นการร้องซ้ำ ส่วนปัญหาว่าภาพเครื่องหมายของพรรคปฏิวัติมีลักษณะเป็นการประดิษฐ์ภาพลงในแถบสีธงชาติอันจะเป็นการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๕๓(๑) หรือไม่ พระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๕ บัญญัติว่า "ธงที่มีความหมายถึงประเทศไทยและชาติไทยได้แก่ (๑) ธงชาติมีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๖ ส่วน ยาว ๙ ส่วน ด้านกว้างแบ่งเป็น ๕ แถบตลอดความยาวของผืนธง ตรงกลางเป็นแถบสีน้ำเงินกว้าง ๒ ส่วนต่อจากแถบสีน้ำเงินแก่ออกไปทั้งสองข้างเป็นแถบสีขาวกว้างข้างละ ๑ ส่วนต่อจากแถบสีขาวออกไปทั้งสองข้างเป็นแถบสีแดงกว้างข้างละ ๑ ส่วนธงชาตินี้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "ธงไตรรงค์" (๒) ธงราชนาวี ฯลฯ" มาตรา ๕๓ บัญญัติว่า "ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดต่อธงตามมาตรา ๕ หรือมาตรา ๖ ดังต่อไปนี้ (๑) ประดิษฐ์รูปตัวอักษร ตัวเลข หรือเครื่องหมายอื่นใดในผืนธงรูปจำลองของธง หรือในแถบสีธง นอกจากที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น (๒) ฯลฯ ต้องระวางโทษ ฯลฯ ได้ความว่าภาพเครื่องหมายพรรคปฏิวัติตามข้อบังคับของพรรคปฏิวัติ พุทธศักราช ๒๕๒๕ หน้า ๒๕ เป็นรูปวงกลม ๒ วงซ้อนกันโดยวงกลมเล็กอยู่ภายในวงกลมใหญ่ พื้นระหว่างเส้นรอบวงกลมใหญ่กับวงกลมเล็กเป็นสีขาวมีชื่อพรรคปฏิวัติกับข้อความอุดมการณ์ของพรรคลงไว้ ส่วนภายในวงกลมเล็กพื้นส่วนใหญ่ตอนบนเป็นสีฟ้า พื้นตอนล่างเป็นสีเขียวแสดงเป็นผืนนา มีรูปธรรมจักรทับด้วยภาพรัฐธรรมนูญอยู่กลางวงกลมเล็ก มีแถบสีธงชาติลอยอยู่ข้างรูปธรรมจักรข้างละชิ้น แถบสีธงชาติแต่ละชิ้นโค้งขนานกับวงล้อของธรรมจักรและขนานกับเส้นรอบวงกลมเล็ก ส่วนบนของแถบสีธงชาติแต่ละชิ้นสูงกว่ารูปธรรมจักรเล็กน้อยและส่วนล่างก็ต่ำลงไปกว่ารูปธรรมจักรเล็กน้อย รูปธรรมจักรและแถบสีธงชาติอยู่ในส่วนล่างที่พื้นเป็นสีฟ้าภาพรัฐธรรมนูญและสีธรรมจักรเป็นสีเหลือง พื้นระหว่างสีธรรมจักรเป็นสีขาวเห็นว่าแถบสีธงชาติสองชิ้นมีขนาดเท่ากันตั้งอยู่ในระดับเดียวกัน สองข้างของรูปธรรมจักร แม้มีสีฟ้าซึ่งเป็นสีพื้นคั่นระหว่างรูปธรรมจักรกับแถบสีธงชาติแต่ละชิ้น แต่สีฟ้าส่วนนี้มีความกว้างเท่ากันตลอดโอบอยู่สองข้างของวงล้อธรรมจักรลักษณะเช่นนี้ก่อให้เกิดภาพต่อเนื่องว่า มีกรอบสีฟ้าอยู่รอบวงล้อธรรมจักรโดยส่วนบนของกรอบสูงขึ้นไปกว่าแถบสีแดงของแถบสีธงชาติ และส่วนล่างของกรอบจะต่ำลงไปกว่าแถบสีแดงแถบล่างของแถบสีธงชาติ กรอบส่วนบนส่วนล่างนี้เป็นสีฟ้าจึงกลมกลืนกับสีพื้น แต่มีลักษณะตัดแถบสีแดงแถบบนและแถบล่างของแถบสีธงชาติไม่ให้ติดต่อกัน เห็นได้ว่าการที่แถบสีธงชาติเป็นสองชิ้นก็เพราะสีรูปธรรมจักรพร้อมด้วยกรอบสีฟ้าของ

ธรรมจักรที่อยู่นั้นเอง หากยกเอารูปธรรมจักรซึ่งทับด้วยพานรัฐธรรมนูญพร้อมด้วยแถบสีฟ้าของธรรมจักรออกเสีย แถบสีธงชาติทั้งสองชั้นก็จะต่อกันได้เป็นชั้นเดียวกัน ดังนั้นถือว่าเป็นการประดิษฐ์รูปธรรมจักรทับด้วยพานรัฐธรรมนูญอยู่ในกรอบสีฟ้าในแถบสีธงชาติ การที่ผู้คัดค้านไม่ยอมรับจดทะเบียนพรรคปฏิวัติเคยมองว่าภาพเครื่องหมายของพรรคปฏิวัติมีลักษณะเป็นการประดิษฐ์ภาพลงบนแถบสีธงชาติอันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๕๓(๑) จึงเป็นการชอบแล้ว พิพากษาให้ยกคำร้องของผู้ร้อง

องค์คณะ

สมบูรณ์ บุญรินทร์ · ประสาท บุญยรังษี · ชูเชิด รักตะบุตร

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: thai-legal-corpus (CC-BY-4.0) ← deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/3898/2525>